

*Олександра Мельникова к. е. н., доцент кафедри економіки підприємств, ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
alx.melnikova@gmail.com*

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА ЯК ФАКТОР СОЦІАЛЬНИХ ІННОВАЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

СОЦИАЛЬНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ФАКТОР СОЦИАЛЬНЫХ ИННОВАЦИЙ НА ПРЕДПРИЯТИИ

SOCIAL ECONOMY AS A FACTOR OF SOCIAL INNOVATIONS AT ENTERPRISE

Анотація. У роботі висвітлено основні теоретико-методичні аспекти соціальної економіки. Виділено основні принципи соціальної економіки. Досліджено зв'язок між соціальною економікою та соціальними інноваціями на підприємстві. Запропоновано основні напрямки розвитку соціальних інновацій на підприємствах.

Аннотация. В работе освещены основные теоретико-методические аспекты социальной экономики. Выделены основные принципы социальной экономики. Исследована связь между социальной экономикой и социальными инновациями на предприятии. Предложены основные направления развития социальных инноваций на предприятиях.

Abstract. The main theoretical and methodical aspects of the social economy are covered. The main principles of the social economy were singled out. The relationship between the social economy and social innovations in the enterprise is investigated. The main directions of development of social innovations in enterprises were proposed.

В даний час все більше актуалізації отримує соціальна складова в економічному розвитку країн і регіонів. Це обумовлюється тим, що соціальна і економічна структури тісно пов'язані між собою і активно впливають одна на іншу: збільшення соціальних гарантій та благополуччя суспільства неможливо без ринкової ефективності. При цьому, позиція України у світових рейтингах за соціально-економічними показниками у 2017 році свідчить про серйозні проблеми в цій сфері:

- індекс економічної свободи (журнал Wall Street Journal та дослідницький центр Heritage Foundation) – 166/180 [1];
- рейтинг сприятливості умов ведення бізнесу (Doing Business від Світового банку) – 76/190 [2];
- індекс країн світу за рівнем життя (Economist Intelligence Unit) – 83/142 [3];
- рейтинг тривалості життя американського Центрального розвідувального управління (ЦРУ) – 71,8 [4];
- індекс процвітання (Інститут Legatum) – 112/149 [5];
- рейтинг інноваційних економік (Bloomberg) – 42/50 [6];
- індекс соціального прогресу (Social Progress Imperative) – 64/128 [7];

- рейтинг найщасливіших країн (ООН) – 132/155 [8];

Такі негативні тенденції в соціально-економічному розвитку України роблять актуальним використання принципів соціальної економіки, там де ринкова економіка може привести до небажаних соціальних наслідків. Сам термін «соціальна економіка» можна розглядати і як сферу наукового знання, і як окрему сферу економіки і як практичну економічну діяльність, орієнтовану на соціальні результати. Головною метою соціальної економіки є – особистий розвиток, і як наслідок – прогрес суспільства. Соціальна економіка, як сфера практичної діяльності націлена на домінування людських потреб над капіталом, що у свою чергу породжує демократичну і справедливую економічну діяльність.

Сучасна соціальна економіка повинна будуватись на таких принципах:

єдність соціально-орієнтованої економічної політики та економічно-орієнтованої соціальної політики [10];

забезпечення добробуту всіх прошарків населення;
соціальна справедливість, соціальна захищеність та соціальна відповідальність;
підтримка і розвиток форм суспільного розподілу праці, а також множинних форм і механізмів господарювання;
створення і підтримка стимулів до праці, забезпечення зайнятості населення;
економічна безпека;

В даний час виділяють три типи соціальної економіки. Перший тип – охлократичний орієнтований на нижчі прошарки суспільства. Другий тип – олігархічний – на противагу першому – націлений на задоволення економічних інтересів вищих прошарків суспільства. Третій тип – демократичний – має на меті підтримувати середні прошарки суспільства. При цьому, вважається що через свою численність – саме він володіє інноваційним потенціалом і впливає на соціально-економічний розвиток країни. За оцінками експертів – саме середній клас концентрує трудовий та інтелектуальний капітал суспільства [9, с.19].

Соціальна економіка може виступати фактором соціальних інновацій на підприємствах. При цьому, під соціальними інноваціями можна розуміти нові підходи, стратегії, ідеї, технології, які націлені на вирішення соціальних проблем на підприємстві, що безперечно зміцнює корпоративну культуру, підсилює мотивацію персоналу до праці, створює сприятливий соціально-психологічний клімат в колективі [10, с. 27]. При цьому, основними напрямками соціальних інновацій на сучасних підприємствах є:

- вдосконалення форм і систем оплати праці;
- залучення співробітників в управління підприємством;
- вдосконалення методів управління;
- впровадження систем безперервного навчання персоналу;
- вдосконалення методики адаптації нових співробітників;
- впровадження нових підходів до організації робочих місць і робочих процесів;
- використання нових систем організації корпоративного дозвілля;
- вдосконалення техніки безпеки на підприємстві;
- охорона здоров'я та впровадження нових методів профілактики професійних захворювань;
- використання нових підходів до вирішення проблем навколишнього середовища та екології і т.д.

Реалізація принципів соціальної економіки на підприємствах дозволяє ефективно використовувати соціальний потенціал колективу, створювати необхідні стимули і мотивацію до трудової діяльності, а також – зміцнює відданість персоналу своєму підприємству і підвищує продуктивність праці.

Література

1. Index of Economic Freedom 2017 [Електронне джерело] – Режим доступу:
<https://www.heritage.org/index/>

2. Благоприятность условий ведения бизнеса 2017 [Електронне джерело] – Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/ukraine>
3. Quality-of-life index [Електронне джерело] – Режим доступу: <http://www.eiu.com/home.aspx>
4. Україна в світових рейтингах: як живеться українцям [Електронне джерело] – Режим доступу: <https://ukr.segodnya.ua/ukraine/ukraina-v-raznyh-reytingah-kak-zhivetsya-ukraincam--1049597.html>
5. Legatum Prosperity Index [Електронне джерело] – Режим доступу: <http://www.prosperity.com/rankings>
6. Bloomberg Innovation Index [Електронне джерело] – Режим доступу: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2017-01-17/sweden-gains-south-korea-reigns-as-world-s-most-innovative-economies>
7. 2017 Social Progress Index [Електронне джерело] – Режим доступу: <http://www.socialprogressindex.com/?tab=2&code=UKR>
8. World Happiness Report 2017 [Електронне джерело] – Режим доступу: <http://worldhappiness.report/ed/2017/>
9. Соціальна економіка Навч. посіб. / Кол. авт. О. О. Беляєв, М. І. Дибя, В. І. Кириленко та ін. — К.: КНЕУ, 2005. — 196 с.
10. Головніна О.Г. Основи соціальної економіки [Текст]: підручник / О. Г. Головніна. — К. : ЦУЛ, 2013. — 647 с.

УДК 332.122

Катерина Плигач
аспірант, асистент кафедри економіки та підприємництва,
Черкаський державний технологічний університет,
k.plyhach@gmail.com

ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ ТА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ

ИННОВАЦИОННАЯ АКТИВНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ УКРАИНЫ И ЧЕРКАССКОЙ ОБЛАСТИ: СОСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ

INNOVATIVE ACTIVITY OF UKRAINIAN AND CHERKASY REGION ENTERPRISES: STATE AND TRENDS

Анотація. Розглянуто особливості та тенденції здійснення інноваційної діяльності підприємствами України та Черкаської обл. Визначено чинники, які стримують інноваційну активність підприємств.

Аннотация. Рассмотрено особенности и тенденции осуществления инновационной деятельности предприятиями Украины и Черкаской обл. Определены факторы, которые сдерживают инновационную активность предприятий.

Abstract. The specific and tendencies of implementation the innovation activity by Ukraine and Cherkasy region enterprises are considered. The factors hindering the innovative activity of enterprises are determined.

Важливу роль у розвитку економіки, реалізації її стратегічних пріоритетів та забезпеченні здатності виготовляти конкурентну інноваційну продукцію відіграє застосування у виробничому процесі наукомісткої техніки та технології. Завдяки інтенсивному формуванню та освоєнню нових технологій забезпечується зменшення часу для створення та введення у виробництво продукції, яка сприятиме більш швидкому реагуванню на потреби споживачів. Проте, стан інноваційної діяльності в Україні, та Черкаській обл. зокрема, не відповідає сучасному рівню інноваційної активності промислово-розвинутих країн. Якщо в Україні частка витрат на виконання наукових досліджень та розробок за 2016 р. складає 0,48% від ВВП країни, то в США – 2,7%, Китаї – 2%, Угорщині – 1,3%, Польщі – близько 1% [1; 2]. У свою чергу, дослідження особливостей здійснення інноваційної діяльності підприємствами України та Черкаської обл. актуалізує обрану тему.